

Buk pa Daniel - Namba 44

Goyo rweny me Kome ma Olal: Adwogi me Lanen pa William Miller ki Nino Agiki pa Adventism

Jeff Pippenger
2024-01-08

Gin adiera ma itere kwede pa William Miller onongo gicoyo i wi i kare me tur angwen me Adventism. Dwogo gin adiera magi kitero atir i neno pa iye me aryo, kede kityeko yaro pire kene i Baibul ki i Cwiny me Poropheti calo tic ma dano pa Lubanga me nino me agiki myero gityeko. Neno pa Miller nyutu atir ni, ka dano ma opuk me ywe odwogo juwel, gibiro elo maber pi apar loyo ceng.

Kit me yore pa Miller onongo obedo piny i neno twero aryo me golo woko: twero me paganism, ci i yonge twero me papalisme. Coyo pa Apwostol Paulo i kit abicel me Tesaloni omiyo Miller tere pa kit pa ne. Kany, Paulo onyutu ni Roma me paganism onongo ogengo papacy me cako yweyo twero, nyaka Roma me paganism okwanyo woko. I 2 Tesaloni, Paulo bende omiyo tere pa kit me Future for America, kun Paulo onyutu ni “dano me bal” ma i kit meno, bende tito pire calo “rwot ma oyaro iyie”, i Daniel, kit 11, vasi 36.

Obedo ma tek ni waneno ni medo ngec i ludito pa malaika me acel ki me adek, obedo kobo matek ki lok pa Paulo i Kitabu pa Thessalonika, chapta aryo. I cawa me agiki i 1798, ka ki bene i 1989, Kitabu pa Daniel kiyaro woko, ki mano ocako yo me tem ma pire adek. Yo me tem man pol kare yubo dul aryo pa jo me woro i mukato me kare ma Kitabu pa Daniel kiyaro woko. Obedo ma tek ni waneno lok pa Paulo ma kobo ki medo ngec i cawa me agiki, pien iye chapta man Paulo kiko ni gin ma pe gicwako ‘hera pa ada’ gibicwako ki bot Lubanga bwola ma tek. Bwola ma tek en aye ma kikelo bot jo marac i Daniel, chapta apar aryo, ma kwero medo ngec. I mukato aryo man, bwola ma tek en aye ma pire keken ma kobo Adventism.

En ma neno ma piny i wang kom, ma kwano cwiny pa dano weng, owaco ikom jo ma otyeko nongo lere madwong ni: ‘Pe gi rumo ki pe gi kwole pi kitgi me yore pa kwo ki pa lamal.’ Ee, gi yero yo gi keken, ki cwinygi omaro i gintim me kwero. An bende abi yero rweny pa gi ma pe adiera, abi kelo bwokgi botgi; pien ka an ocako kweo, pe onanga; ka an owaco, pe giwinyo: ento gitimo marac i wang an, ki giyero gin ma pe an omaro.’ ‘Lubanga bi cwalogi ki rweny ma tutwal, mondo gikwano gin ma pe adiera,’ pien ‘pe ginongo mero pa adiera, mondo giben ogwoko,’ ‘ento gi mero i bedo marac.’ Isaia 66:3, 4; 2 Tesalonika 2:11, 10, 12.

Lakwon pa Polo openyo: ‘Bwola mane matir loyo ango ma twero goyo bwola i cwinya loyo dwoko ni itye ka yubu od i piny maber ki ni Lubanga akwako tic mamegi, ento adwogi en ni itye ka timo gin mapol malubo yore me lobo ki itye ka timo richo bot Yehova? O, en bwola madit, bwola ma oyeyo, ma kayo cwinya, ka dano ma dong onongo ngeyo adwogi gipoko kit pa bedo maleng’ me lamo ki teko pa en; ka gi paro ni gi rwom ki gi dong ocero gi jami mapol, ki pe gi mito gin mo keken, kadi adwogi en ni gi mito gin weng.’

Lubanga pud pe oloko kit pa en bot latic pa en ma tye ki geno maber, ma tye ka gwoko ngoye gi obed pe ki tum. Ento gin mapol tye ka ywayi, 'Kuc ki gwok,' i kare acel lor woko ma obun tye ka bino botgi. Ka pe tye goyo piny cwiny ma matwal, ka pe dano golo piny cwinygi ki cato balgi kede nongo adwogi macalo ma tye iye i Yesu, gin pe gibidonyo i polo mo keken. Ka yweyo otime i dul wa, pe wabibedo i yot ki guropaco ni wa obedo lagoro kede wa med ki jami mapol, kede ni pe wa mito mo keken.

Ngat mane nyalo waco adieri ni: 'Dhahabu wa omokore i mac; gonge wa pe gilingo ki piny'? An neno Lati wa ka onyuye gi lacuc i gonge ma giwaco ni gonge pa bedo maber. Okwanyo gongegi woko, oyayo lingo mane tye piny. Eka owaco ni an: 'Pe ineno kaka gi cobo gi kuce lingo gi kwor pa kitgi? 'Ot madwong ma omako geno otyeko bedo malaya!' Ot pa Wuona otime obed ot me cato, kabedo ma bedo pa Lubanga gi duong' otyeko wot woko! Pi en aye, ducu mot, kede twero peke.' Testimonies, volumu 8, 249, 250.

Adventism obedo "gamo ma tye ki geno atir" ka ocoyo dwon me "Midnight Cry" i 1844. I 1863, gicako yweyo "tinge" ma gityeko cweyo ki kom tic pa William Miller. Ka gicako yweyo adwong me tinge, ci gigobo-gi ki ler ma pe atir ki sente ma pe atir, gitye ka yubo ting manyen. Jogi ma gicako, ma gitimo, kede ma gitye ka mede ki tic eno, kigollo gi cal i coc me "Spirit of Prophecy" calo "jogi ma gityeko nongo ler madit."

Ler "madit" ma gin onongo tye ki ne, onongo ki nyutu ne i neno me otum pa Miller calo kidi maler me welo ma tye i bok, ma Miller otero gi i mesa ma i tung ot pa iye, ma giler loyo "ceng." I but me coc ma kikwanyo kombedi, Sister White tito "gin ma onongo tye ki ler madit," ento "ma giyero yoo meggi keken."

Gi yero yoo manyen i hiny 1863. En owaco ni en "poto wic ma lamal, ma okamo wice ikare ma dano ma onongo gi ngeyo adwogi, gimoko rwom me wot ki Lubanga calo Lawi ne ki twero ne; ikare ma gicaro ni gi lagal, gi omedo ki jami mapol ki pe gi mito gin mo keken, ento i adwogi gi mito gin weng."

En tye ka nyutu kit Laodikiya, ma en ki laco pa en ginyutu ni otime i 1856. Ci gitimo gi pi hiki abiro, ento pe gityeko temo i 1863, ci gicako cweyo te ma pe atir ma kelo luman ma tek me lok me ciko pa Paul i Thessalonika. Lok me ciko pa Paul i Thessalonika obedo gin me gengo pi luwalo i cako ki i mede me Adventism, ki rwate maber tutwal ki nino pa Miller, ma omoyo lok ikom cako ki mede me Adventism. Nino pa en nyutu ni ka tic me dwogo lapek me atir ma wel ma macon otyeko, atir magi gibino lumu labongo apar ki ikom kare ma gicako lumu i Kwac me Odii i cako me Adventism. Niningo ni ngec pa Miller lumu mapol kombedi ikom kare ma en onongo ngeyo atir i acaki?

Tye adiera mapol ma kityeko nyutu i kado cal aryo ma lamal me gonyo aryo pa Habakkuk. Adiera geno kityeko nyutu i nino pa Miller calo kidi ma welo, ma i kare me agiki gubidwogo odoco, mapwod pe i bot Midnight Cry. Kidi ma welo ma pe atir, ma gi kelo woko ki dirica i nino pa Miller, ginyutu ni tito ma pe atir ma gikelone i Adventism me cweyo misingi ma pe atir, ki bende me diro misingi ma atir; ento ginyutu bende jo ma gipek weyo tito ma pe atir ma gicweyo misingi ma pe atir. "the daily" obedo rwom pa kit me adiera pa William Miller ma ocweyo misingi me

acaki, ki i kare me agiki "the daily" pe keken nyutu "paganism", kaka Miller ocimo ne atir, ento en bende cal me nyutu "rebellion" ma ocweyo misingi ma pe atir.

Bibul, Roho me Poropeci, kede kit ma gityeko tim con weng ginyutu ni ywak me sa me hukumu ma acaki i 1798 dok oo i 1844, obedo yaro pa kwena ma William Miller onongo ononge ki oyaro. Man aye piny ma omiyo muvimenti meno kityeko miyo nying ni Muvimenti me Millerite. Ki yore me tam, weyo muvimenti meno obedo weyo lero ma kityeko yubu i 1798, ma Daniel onongo cwalo nying ni medo me ngec.

Isaya owaco ikom jo opwotho pa Efraimu, kacel ki nyutu ni jo opwotho eni gin lawo ma gicemo, ma rwodi jo Yerusalemu. Isaya nyutu ni pe gi pwotho ki divai ma atir; ento gi pwotho ki divai me liling. Divai me liling i Bibilia twero bedo pwonya atir onyo pwonya marac, ki kit ma obedo iye. Jo opwotho pa Efraimu tye pwotho ki pwonya marac, ma obedo divai pa Babilon, calo kit ma kityeko yaro kwede malaya me Tiro i gite 17 me Lok me Yohana ma oneno, kede Belshazzar i odii me agiki me cer ne.

Aisaia onyutu kit ma coyo me tipu ma bino i jo macobo ma gicwero jo Yerusalem.

Bedu kany, gibedo i cobo; yubu ki yubu: gitye ki lal, ento pe ki waini; gireyo, ento pe ki kongo matek. Pien Lubanga ocweyo i botu lamo me nino mabor, okano wangwu: lanabi ki rwodi wuu, jongeno, okano gi. Kadi, neno weng obedo botu macalo lok pa buk ma kikano, ma dano gicwalo bot dano ma ngeyo, gi waco, 'Kwan man, apeny i'; ento en waco, 'Pe atwero; pien kikano.' Ki buk gicwalo bot dano ma pe ngeyo, gi waco, 'Kwan man, apeny i'; ento en waco, 'Pe apwonge.' Erwate Lubanga owaco ni, 'Pien jogi ceno ir an ki dokgi, ki lepegi gipako an, ento gigolo cwinygi woko ki bot an, ki lworu gi bot an kityeko opwongo gi ki cik pa dano: erwate, nen, abi mede atimo tic ma pire tek i tung jogi, tic ma pire tek ki gin ma miyo cobo: pien ngec pa lajwinygi kibale, ki ngeyo pa lupu-wic kibalo.' Kica bot gin ma giyoro piny me cano tamogi ki bot Lubanga, ki ticgi tye i bwoc, ki gi waco, 'Ngape neno wa? ki ngape ngeyo wa?' Adada, duko jami weng mamegi kibalo calo yap pa lami-yap: pien bi tye ka tic waco bot lami-tic ni, 'Pe otimo an?' onyo bi tye ka jami ma ki romo waco bot lami-romo ni, 'Pe ne tye ki ngeyo?' Yesaya 29:9-16.

Sister White owaco lok me coc magi ci dong omedo ni:

Lok weng me eni bi tim woko. Tye jo mo ma pe gicweyo cwinye piny i wang Lubanga, kede ma pe giwoto i yore ma atir. Gicoyo kiene ma atir, ka gibedo i ludito kwede lacar ma obutu woko, ma omaro ki otimo bwola. Lapur oketo tipu ne i tung jo ma romo tic kwede me bwoyo gi ma tye i otum manok. Gin mo tye ka cwako otum ma olare, ka gityeko weko adwogi atir pi bal. Cawa ma kicoyo i poropheti obino. Yesu Kiristo pe giyubo. Yesu Kiristo botgi obedo lok me coc. I kare man me gin pa piny, jo mapol tye ka tic calo jomi. 'Beduru, ka mwan; wuyuru, ka wuy; gimit, ento pe ki wini; giyuki, ento pe ki mwenge ma tek. Pien Lubanga ocweyo bot wunu Tipu me nindo ma piny, kede ocako wang wunu. Janabi ki ladit wunu, lalaro, ocake gi.' Mi me tipu tye i tung jo mapol ma gicike ni gin jo ma bi iweyo malo. Geno pa Lubanga meggi tye calo kaka kityeko yaro i Lok pa Kitabu man. I dwone, pe giromo wot i yore ma atir. Gikelo yore ma otur i yo me ticgi. Acel ki acel, giyuki ki wot ocoko-coko. Lubanga neno gi ki kica madit. Yo me adwogi atir pe gi ngeyo. Gin jo me ngec ma gicako cayo, kede gi ma romo, ka

myero gikwanyo kony pi tye ki wang me tipu ma yer, gigi keken gibwoyore, ka gikwanyo yub i tic marac.

Gin ma tye atime i cawa magi me agiki bi gityeko citen. Ka gin ma pe atir magi me jogi kityeko yaro ni ento gin obedo tic me mung pa jogi marac, joma otiyo iyegi bi bedo calo dano ma gibalogi bwonggi.

Eyo, Rwot owaco, 'Pien jo man gibino bot an ki lebgi, ki ki cengegi gilor an; ento giweko cwinygi mabor ki an, ki luor meggi bot an en ma giopwonyo ki cik pa dano. Lakite, neni, abi medo atimo tic ma pire tek i bot jo man, kacel tic ma pire tek ki lujok; pien rieko pa jo ma ngeyo obibire, ki ngiyo pa jo ma paro maber obicano. Peko bot gin ma wenyo tutwal me cano congi bot Rwot, ki ticgi tye i oturu, ki gi waco, "Ngat mene neno wa, ki ngat mene ngeyo wa?" Adok, yeyo me yin me yiko gin piny malo obikeme calo lela pa layubi; pien tici birego ikom ngat ma otimeye ni, "Pe otime an?" onyo jami ma oyube waco ikom ngat ma oyube ni, "Pe tye ki ngiyo?"

Ginyisi an ni, i tem wa, wa oselimo, ki dong wa tye limo kit man kende. Jo ma otyeko nongo ler madit ki twero maber-ber gikwako lok pa lalo ma gicoyo wii gi ni gi ngeyo, ma Rwot oyeyi-gi matek ki omigi kica madit; ento gi oko gi ki cing pa Lubanga, ci gikwano kabedo i dyere pa lira. Piny bino opunge ki lok me bwoyo ma nyutu calo atir. Wi ngat acel, ka oyaro gin me bwoyo man, obi timo tic i wii pa ngat mukene, ma gi tye yubo buk me atir pa Lubanga ma welo wek obed lok ma pe atir. Jo man gibibwoyo gi malaika ma opoto, kun ne myero gicung calo jo gwoko-kuc ma atir, kitye yito pi cwiny, macalo jo ma myero gimi lapok tic. Gi oyeko weyo keca me lwenygi, ci gimiyo wiyi yec i lami ma kwanyo. Gi timo wek ywec pa Lubanga obed pe, ki gikwanyo iye ciko ne ki ceko ne, ci kakare gitye i tung pa Setan, gimi wiyi yec i lami ma kwanyo ki pwoy pa lamogi.

Pwodho me tipu dong obedo i kom dano ma pe myero ginyim-nyim calo dano ma opwodhi ki kwete ma matut. Bal me kwer ki tim ma pe kit, kwii, bur, ki tic ma pe con, opongo piny weng, kun rwate ki pwoy me ladit ma orwenyi i koti pa polo.

Gin ma otime con bi dwogo cako doki. An romo nyutu tere gin ma bi time i kare ma piny piny, ento kare pe obino. Cal pa jo otho bi pange, ki lwak me bwony marac pa Satan, kadong mapol bi kube ki en ma mito ki timo bwola. Amiu jo wa ngec ni i tung wa keken jo mogo bi weko geno, ki bi winyo juogi me rwanyo ki tami me juogi marac, pi kwede gi adwogi bi waco lok marac iye.

Janabi weng, kacel ki Isaaya ki Dako White, tye ka nyutu cawa agiki. I cawa man jodongo pa Adventista "gibedo atir i tung pa Saitani, gikwanyo wii bot tipu me bwoc ki lok me pwoy pa lamony." Dako White oketo lok me poro ka owaco ni, "Ka bwoc me tipi magi kinyutu atir ni gi aye gin ma gi aye,—tic me mung pa tipu marac,—gin ma otimo iye kibedo calo jo ma obalo wii." Jodongo pa Adventista kibedo calo jo ma obalo wii, i kare me cawa agiki ka kinyutu atir ni cam wino matek pa gi aye "tic me mung pa tipu marac."

Tye golo muhuri i tic pa jo ma ginyero, ma gityeko loyo jo i Jerusalema, i cawa me agiki. Golo muhuri meno kityeko nyutu i nindo pa Miller, ka Miller olamo ci wang ot oyab. Obedo mapat ka

oloro wange pi kare macek, me nyutu agiki matwal pa tic me miyo muhuri pa jo 144,000. Yabo pa wang ot nyutu loko me kare me cik, ci i kare meno yore me tic pa Laodikia me malaika me adek dok loko i yore me tic pa Filadelfia me malaika me adek.

I coc ma i Buk Yesaya, kityeko reko tic marac pa jo mukony me Efraim i lok macok, jo ma 'myero gichung calo loro matir.' Lok macok en kiyaro ni, 'Adada, wiro gin mewu bi bedo calo lobo pa la-agulu; pien, romo tic waco bot la-time ne ni, "Pe otimo an?" onyo romo gin ma kicobo waco bot lacobo ne ni, "Pe otye ki ngeyo?"'

Nyutu pa Miller bot 'the daily' me tero ne calo dini pa pakan onyo Roma pa pakan, i agiki, obedo cal pa Satan; pien Satan ki Roma pa pakan, gi aryo, gityeko nyutu gi calo dragoni.

Kacce, i piro me acaki, nyoka madit nyutu Satan; ento, i piro me aryo, obedo cal me Rome ma pe geno Lubanga. *The Great Controversy*, 439.

Ka waco ikom jogi ma tye ki twero i Jerusalem i kare mag agiki, Sista White owaco ni: "Jo mogo tye ka opongo gi oturo ma tye loyo, ki gicayo lok atir ki bal. Cawa ma porofesi onyuto obino. Yesu Kiristo pe gipe ngeyo. Yesu Kiristo i botgi en tul." I 1901, ladit acel me Adventism ma oa ki Jamani ocake kelo iye neno me bal pa Protestantism ma opoto woko ikom 'gin ma kare-kare' i buk Daniel. Neno meno tito ni 'gin ma kare-kare' nyuto tic pa Yesu Kiristo i Ka Maleng, onyo kit mo pa paro meno. Awaco 'kit mo pa paro' pien, i gin mukato ma odugu 1901, gityeko keto ne pire tek bot bal en i yore mapol mapol; ento neno ma pe atir weng, kare weng, tito lok agiki ni 'gin ma kare-kare' nyuto kit mo pa tic pa Yesu Kiristo.

Kidi ma wel maber ma obedo yubu pa "the daily", ma Miller oyaro ne ni obedo alama pa Satan, i Adventism me cawa agiki, obedo alama pa Kristo. Ka kicano i 1901, ngat manok tutwal keken gi oywako tam me neno ni "the daily" obedo alama pa Kristo, to pe alama pa Satan; ento i cawa me 1930, kidi ma wel maber me yubu pa "the daily", ma Miller odugo ne aa ki i muc me ada ma onwongo kineno i 2 Thessalonians, buko aryo, gityeko yweyo ne woko calo kit ma "seven times" pa Leviticus 26 gityeko yweyo ne woko i 1863. I tere me gin ma otime ki 1863 dok i 1930, Adventism otyeko loko rwodi, labongo pe gineno.

Owetewa, anen peko ma pire tek i botu, ci dok an penya: Wunu ma ubalo, utemo mo me dwoko bal? Cwiny pa dano romo wot ki cobo, wot i otum, pien pe utyeko keto yo ma maler pi tij mamegi. Ka ce utye i kabedo ma dano geno i wunu, a kwayo wunu pire tek, pi cwiny mamegi keken ki pi jo ma gi neno botu calo laloc; ulok cwiny i bot Lubanga pi bal weng ma utimo, ci uyar bal mamegi.

Ka i weko cwiny obed otum, ki dwong cwiny kacel ki paro ni itye tigi maber pire keni pe i yaro bal me in, in bin obed i twero pa temo pa Satan. Ka i cawa ma Rwot nyuto bal me in pe i dwogo onyo i yaro, mera pa en obin okelo in dok ka dok i piny acel. In bin mede ka timo bal ma calo kamano, i bin mede ka pe itye ki rieko, ki i bin waco ni richo obedo tigi, ki tigi obedo richo. Lok me bwola mapol ma gibin loyo i cawa agiki gibin bedo oko in, ci in bin loko ladit, ki pe in bin ngeyo ni itimo kamano. *Review and Herald*, December 16, 1890.

Jo ma giyaro, ma gitye ka rwodo i tung jo Jerusalem, ma gin jo "i kabedo me geno," "gubicako richo ni obedo kica maber, ki kica maber ni obedo richo," ki "Adong atir, cuk me dwiro gin obi pimo pire calo lobo me latic me cweyo agulu; pien tic biwaco ikom latic ma ocweyo ne ni, 'Pe ocweyo an?' onyo gin ma oketo pire biwaco ikom gin ma oketo pire ni, 'Pe obedo ki ngec?'" I dwiro me golo cik ma piny-ki-piny i kare angwen me Adventism, jo ma tye i kabedo me geno gubalo rwotgi, ki pe gineno. Pe gineno, pien piny-ki-piny ki tutwal gikwanyo woko aloka ma nyutu balgi. I dwiro en ma piny-ki-piny "loro pa joloro gi bityewo woko, ki ngec pa jo ma paro maber bibi kan."

Gin bi wiro wii gin i piny, ki bi yaro kec ni timo-maber, ki timo-maber ni kec. Cal pa timme me dwoko cwiny man en pwony pa "the daily," ma pi Miller ne obedo cal pa Saitani, ki ma kombedi i Adventism gicimo ni en cal pa Kirisito. Gin ma i kare mukato ne obedo pite ma ocweyo ter pa yore me keto lok pa lanabi pa William Miller, kombedi dong obedo cal pa bedo molo pa jo ma kwer ma tedo kom jo Jerusalem. Cal me rwate ki "the daily," i buk pa Daniel olere maber calo ceng, ka ongeno ne i sanduku pa Miller i cako pa Adventism; ento i kare me agiki, ada man olere maber maloyo nyo apar, pien namba apar en cal pa tem, ki pi Israel ma con tem ma apar ne obedo tem me agiki.

Farisi me kare man gityeko "miyo iye" "tic pa Kirisito" "bot lutic pa Setani", kendo gilungo "tim pa latem" ni "twero maleng pa Lubanga."

Fariseo otimo lok i kom Laroho Maleng. Giketo twero me waco pa gi me kwalo nying pa Jwar pa piny; Lamalak ma ticne obedo me cono ocono wac gi i kitap me polo. Giwaco ni twero maleng pa Lubanga, ma oneno i tic pa Kristo, obedo tic pa Setani. Pe gubedo twero kwanyo woko tic ma lamal ma otyeko timo, onyo giyubo ni gin obedo me kit me piny; omio gi owaco ni, 'Gin en tic pa Setani.' I pe yie, giwaco ikom Wod Lubanga calo dano keken. Tic me keto jo ma tuju bedo maber ma otyeko i wanggi, tic ma dano mo pe otimo con onyo pe twero timo, en obedo nyutu twero pa Lubanga; ento gi oweko Kristo ni tye i kube ki piny me cobo. Wic ger, cwinya matut, cwinya calo gang, gimoko tam me loro wanggi bot nyutu weng; kacel go, gityeko timo lok ma pe ki kica. Manuscript Releases, volume 4, 360.

Wa bimeddo tami wa i kom medo pa ngec, ma kinyweyo woko i yore pa Malaika me acel, i coc ma bino anyim.